

Cercetarea - acțiune

Ioana Florea

Doctorand
Facultatea de Sociologie și Asistență Socială
Universitatea din București

Propun spre dezbatere metoda cercetării -acțiune, a cercetării implicate, numită și antropologie aplicată.

Acest tip de cercetare pornește de la câteva principii:

- faptul că cercetătorul realității sociale nu poate fi total obiectiv. Cel mult, el poate declara/ face vizibil încă de la început scopul său și conceptele care îl ghidează. Cel mult, el poate analiza punctul de vedere al actorilor („descriere densă”) și îl poate face vizibil
- faptul că cercetarea socială ar trebui să aibă un scop final pragmatic, de îmbunătățire a realității sociale, astfel încât cercetarea socială ar trebui să aibă o natură reformatoare
- faptul că cercetătorul, pe parcursul demersului său de culegere a datelor, interpretare și prezentare publică, influențează însăși realitatea pe care o studiază, subiecții pe care îi analizează, astfel încât nicio cercetare nu este perfect neutră și „inocentă”
- faptul că subiecții de cercetare ar trebui să fie implicați activ în procesul de cunoaștere care se construiește în jurul lor, ei fiind „experți” ai propriei realități sociale. Altfel, cercetătorul își asumă o poziție de putere asupra subiecților și asupra realității, putere care transformă cunoașterea într-un mijloc de separare între cercetător și subiecți.

Pentru echilibrarea acestor aspecte, metoda cercetării-acțiune propune: 1) implicarea cercetătorului în realitatea socială pe care o analizează și în procesul de transformare a informațiilor culese, în ghiduri de intervenție socială; 2) implicarea cercetătorului în procesul de implementare a acestor ghiduri; 3) implicarea subiecților în elaborarea și implementarea acestor ghiduri, cot la cot cu cercetătorul.

Implicit, cercetarea-acțiune este o metodă calitativă, de teren, care necesită timp și contactul frecvent al cercetătorului cu subiecții. Astfel, nu este o metodă „panaceu”, adecvată oricărei teme sau oricărei populații de analiză. Dar poate fi o metodă valoroasă în destule situații de cercetare.

Pentru o discuție asupra avantajelor și dezavantajelor metodei, asupra situațiilor în care este adecvată, voi utiliza exemple din propriul proiect de cercetare doctorală – despre experiența socială cotidiană a adolescenților, în spațiile publice în aer liber, în București.